

MUNI
MED

PRÁVNÍ PROBLEMATIKA V OŠETŘOVATELSTVÍ

V.

ÚOPZ MIPO031p
ÚOPZ MIPO031s

Ústav veřejného zdraví LF MU
Alena Tobiášová

POSTAVENÍ POSKYTOVATELE, ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ A JINÝCH ODBORNÝCH PRACOVNÍKŮ

- **Povinnost mlčenlivosti a její prolomení**

povinnost mlčenlivosti

- Právo pacienta na úctu, důstojné zacházení, na ohleduplnost a respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb v souladu s charakterem poskytovaných zdravotních služeb
- **Poskytovatel je povinen zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb.**

osobní rozsah mlčenlivosti

- ✓ zdravotničtí pracovníci, JOP (i po ukončení činnosti)
- ✓ osoby získávající způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka / JOP
- ✓ osoby oprávněné nahlížet do ZD bez souhlasu pacienta
- ✓ odborné komise podle zákona o specifických ZS
- ✓ ZS v přítomnosti příslušníka Vězeňské služby (vazba, trest odnětí svobody, zabezpečovací detence)
- ✓ osoby získávající informace o zdravotním stavu pacienta na základě jiných právních předpisů

věcný rozsah mlčenlivosti

- ✓ informace
  - zdravotní stav
  - poskytované zdravotní služby
  - osobní, sociální, rodinná, pracovní anamnéza
  - sexuální orientace, rasový/etnický původ, náboženské vyznání, zvyklosti, návyky ...
  - názor, úsudek, přesvědčení, ...
- ✓ informace od pacienta i jiných osob
- ✓ informace z jiných zdrojů

zdroj informací

- ✓ údaje v mluvené podobě
- ✓ listinná podoba
- ✓ seznamy
- ✓ obrazová, zvuková, audiovizuální podoba
- ✓ elektronická forma
- ✓ .....

povinnost poskytovatele

- Zajistit poučení pacienta o jeho právech
  - ✓ možnosti vzdát se podání informace o zdravotním stavu
  - ✓ možnosti určit osoby, které mohou být informovány o jeho zdravotním stavu
  - ✓ vyslovit zákaz o podávání informací o zdravotním stavu

za porušení povinné mlčenlivosti se nepovažuje

- ✓ zajištění návaznosti poskytovaných ZS
- ✓ zproštění mlčenlivosti pacientem / zák. zástupcem
- ✓ údaje sdělované na základě právních předpisů bez souhlasu pacienta
- ✓ pro potřeby trestního řízení způsobem stanoveným právními předpisy
- ✓ plnění zákonem uložené povinnosti překazit / oznámit spáchání trestného činu
- ✓ skutečnosti sdělované poskytovatelem, zdrav. pracovníkem, JOP v nezbytném rozsahu pro ochranu vlastních práv, vč. řízení příslušné komory

zproštění mlčenlivosti pacientem

– ust. § 33 ZoZS

- pacient může určit osoby nebo vyslovit zákaz poskytovat informace o zdravotním stavu kterékoliv osobě kdykoliv po přijetí do péče
- zákaz se nepoužije na podávání informací, popřípadě na sdělování údajů, které mohou být sděleny bez souhlasu pacienta podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů
- záznam do ZD

údaje sdělované na základě ZoZS

- ✓ pečující osoby
  - zdravotní stav / povaha onemocnění pacienta
- ✓ osoby blízké
  - aktuální zdravotní stav
  - v zájmu ochrany jejich zdraví
  - po smrti pacienta
- ✓ osoby, které přišli s pacientem do styku
  - rozhodné pro ochranu jejich zdraví

oprávnění nahlížení do ZD

- ✓ pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta
- ✓ osoby určené pacientem, zák. zástupcem nebo opatrovníkem, pěstoun, jiná pečující osoba
- ✓ osoby blízké zemřelému pacientovi
- ✓ zdravotničtí a jiní odborní pracovníci
- ✓ další zaměstnanci poskytovatele
- ✓ **osoby získávající způsobilost** k výkonu povolání zdrav. pracovníka, JOP a jejich pedagogové
- ✓ další osoby taxativně vymezeny ZoZS

oprávnění nahlížení do ZD

- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání, JOP, další zaměstnanci poskytovatele
  - ✓ v přímé souvislosti s poskytováním ZS
  - ✓ v rozsahu nezbytně nutném pro výkon povolání
  - ✓ z důvodu splnění úkolů podle ZoZS nebo jiných právních předpisů
  - ✓ při hodnocení správného postupu při poskytování zdravotních služeb

oprávnění nahlížení do ZD

- Osoby získávající způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka / jiného odborného pracovníka / učitelé
  - ✓ v rozsahu nezbytně nutném pro zajištění výuky
  - ✓ jestliže pacient nahlížení prokazatelně nezakázal
  - ✓ bez možnosti provádění kopií, výpisů, opisů

oprávnění nahlížení do ZD

- ✓ správní orgán v souvislosti s přezkoumáním lékařského posudku, převzetí ZD s návazností poskytování ZS, provádění kontroly
- ✓ zdravotní pojišťovny
- ✓ sociálního zabezpečení
- ✓ SÚKL, SÚJB
- ✓ NZIS
- ✓ soudní znalci ve zdravotnických oborech
- ✓ orgán ochrany veřejného zdraví

oprávnění nahlížení do ZD

- ✓ hodnocení kvality, bezpečí, klinické audity
- ✓ Veřejný ochránce práv
- ✓ Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání
- ✓ inspektoři oprávnění k provádění inspekcí souvisejících s klinickým hodnocením humánních léčivých přípravků
- ✓ zdravotničtí pracovníci poskytovatele jiného státu EU prostř. národního kontaktního místa, za účelem poskytnutí ZS (patientský souhrn)

ohlašovací povinnost / informace na vyžádání

- Orgány činné v trestním řízení
- Orgány soc. práv. ochrany dítěte
- Matrika
- Zdravotní pojišťovny
- Orgány veřejného zdraví
- Soud v civilním řízení
- Celní úřad
- Státní ústav pro kontrolu léčiv
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- Správa sociálního zabezpečení
- Zaměstnavatelé pacientů
- Úřad práce (Inspektorát práce)
- Veřejný ochránce práv
- Jiní poskytovatelé zdravotních služeb, etická komise
- ČLK, ČStK
- Ministerstvo zdravotnictví
- NZIS
- Krajské úřady
- ministerstva obrany, vnitra a spravedlnosti
- Obecní úřad obce s rozšířenou působností
- Úřad pro civilní letectví
- ...další

orgány činné v trestním řízení (§ 8/1,5 TR)

- Státní orgány, **právnícké a fyzické osoby jsou povinny** bez zbytečného odkladu, a nestanoví-li zvláštní předpis jinak, i bez úplaty **vyhovovat dožádáním orgánů činných v trestním řízení** při plnění jejich úkolů...
- Nestanoví-li zvláštní zákon podmínky, za nichž lze pro účely trestního řízení **sdělovat informace**, které jsou podle takového zákona utajovány, nebo **na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti**, lze tyto informace pro trestní řízení vyžadovat po předchozím **souhlasu soudce ...**

nepřekážení trestného činu (§ 367 TZ)

- Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný **připravuje** nebo **páchá** trestný čin .... a spáchání nebo dokončení takového TČ nepřekazí ... překazít TČ lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu
  - vraždy, zabití, těžkého ublížení na zdraví, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení, nedovoleného přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy, neoprávněného odebrání tkání a orgánů, znásilnění, pohlavního zneužití, týrání svěřené osoby, ...

neoznámení trestného činu (§ 368 TZ)

- Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný **spáchal** trestný čin .... a takový TČ neoznámí bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu
  - vraždy, těžkého ublížení na zdraví, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení, týrání svěřené osoby...

sankce

- **ZoZS**

- poruší povinnost mlčenlivosti, vést, uchovávat, nakládat se ZD dle ZoZS
- umožní nahlížet v rozporu se ZoZS, neprovede záznam o nahlédnutí...
- pokuta až 1 mil. Kč / 500 tis. Kč

- **Občanský zákoník** (náhrada škody, újmy ...)

- **Trestní zákoník** (neoprávněné nakládání s os. údaji, neoprávněný přístup k počítačovému systému ...)

- **Zákon o ČLK, ČSK, ČLékk**

- **Zákoník práce**

POSTAVENÍ POSKYTOVATELE, ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ A JINÝCH ODBORNÝCH PRACOVNÍKŮ

- **Vedení zdravotnické dokumentace**

předpisy vztahující se ke ZD

Vyhláška o zdravotnické dokumentaci

- *minimální obsah jednotlivých částí ZD*
- *součásti ZD*
- *zásady pro uchování ZD*
- *postup při jejím vyřazování a zničení po uplynutí doby uchování*
- *doby uchování ZD*

Občanský zákoník

- *poskytovatel vede záznamy o péči o zdraví*
- *údaje o zdravotním stavu*
- *o poskytovatelově činnosti, včetně podkladů osvědčujících správnost těchto údajů,*
- *v rozsahu nezbytném pro poskytování péče*
- *záznamy uchová tak dlouho, jak to vyžaduje potřeba odborné péče*
- *připojí i podklady a vyjádření, které mu odevzdal ošetřovaný nebo příkazce*
- *vždy poznamená, kdo do nich nahlížel*

Další právní předpisy a ZD

- *o specifických zdravotních službách*
- *o veřejném zdravotním pojištění*
- *o ochraně veř. zdraví*
- *transplantační zákon*
- *.....další*

vedení zdravotnické dokumentace

zákon o zdravotních službách:

Soubor informací vztahujících se k pacientovi, o němž je vedena

Povinnost vedení zdravotnické dokumentace v souladu se ZoZS

Výjimky z vedení ZD

- *Při poskytování zdravotních výkonů v rámci preventivní péče mimo zdravotnické zařízení není poskytovatel povinen vést zdravotnickou dokumentaci.*

Mimo zdravotnické zařízení mohou být poskytovány zdravotní výkony v rámci preventivní péče zaměřené na předcházení onemocnění a jeho včasné rozpoznání, a to na základě povolení uděleného krajským úřadem.

- *Poskytování lékárenské péče v lékárně*

obsah ZD

- ✓ identifikační údaje – poskytovatele a pacienta
- ✓ pohlaví pacienta
- ✓ informace o zdravotním stavu pacienta, průběhu a výsledku poskytovaných ZS, dalších významných okolnostech
- ✓ rodinná, osobní, pracovní, sociální anamnéza
- ✓ údaje vztahující se k úmrtí pacienta
- ✓ další údaje podle ZZS / jiných právních předpisů
  - písemný souhlas s poskytnutím ZS
  - záznam o odmítnutí poskytnutí ZS
  - záznam o dříve vysloveném přání
  - záznam o souhlasu s poskytováním informací

vedení a nakládání ZD

forma

- v listinné podobě
- v elektronické podobě
- kombinace listinné a elektronické podoby

způsob

- průkazně, pravdivě, čitelně
- průběžně doplňována
- jednotlivé zápisy bez zbytečného odkladu
- akutní lůžkové péče
  - zápis o aktuálním zdravotním stavu pacienta min. 1x denně
- opravy novým zápisem

povinnosti poskytovatele práva a povinnosti oprávněných osob

- ✓ nahlížet, pořizovat výpisy, kopie – oprávněná osoba / poskytovatel
- ✓ v přítomnosti zaměstnance pověřeného poskytovatelem
- ✓ záznam do ZD o nahlížení
- ✓ lhůty - pacient / jiné oprávnění osoby
- ✓ zpoplatnění
- ✓ povinnost nahlízejících
  - prokázat totožnost – OP, pas, čestné prohlášení, potvrzení pacienta
  - prokázat příslušnost ke správnímu orgánu / instituci nebo předložit písemné pověření
- ✓ uchovávání, vyřazování a zničení zdravotnické dokumentace

sankce při porušení povinností nakládání se ZD

- Zákon o zdravotních službách

- poruší povinnost vést, uchovávat, nakládat se ZD dle ZZS
- neumožní přístup a nahlížení do ZD oprávněným osobám uvedeným v ZZS
- umožní nahlížet do ZD v rozporu se ZZS
- nepořídí výpis / kopii ZD dle ZZS
- neprovede záznam o nahlédnutí do ZD
- *pokuta až 500 tis. Kč*
- *příslušný správní orgán může pozastavit/odejmout oprávnění k poskytování ZS*
- *GDPR / zák. č. 110/2018 Sb., o zpracování osobních údajů – pokuta 10 mil. Kč*

sankce při porušení povinností nakládání se ZD

- Občanský zákoník
  - náhrada škody a nemajetkové újmy
  - soud může rozhodnout o obrácení důkazního břemena ohledně prokazování (ne)splnění některého z předpokladů odpovědnosti za újmu (nálezn IV.ÚS 14/17)
- Trestní zákoník
  - Neoprávněné nakládání s osobními údaji
  - Neoprávněný přístup k počítačovému systému
- Zákon o ČLK, ČSK, ČLékK
  - pokuta, (ne)podmíněné vyloučení
- Zákoník práce
  - náhrada škody, výtka, ukončení pracovního poměru

M U N I

M E D